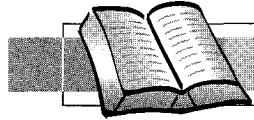

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Verhoging na een allerdiepste vernedering

“Hij zal op de weg uit de beek drinken; daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen”.

Psalm 110:7.

Deze tekst is uit een van de Messiaanse Psalmen, die van Christus gezegende komt in het vlees, van Zijn lijden en sterven, strijd en overwinning getuigen. Hoe Christus in de allerdiepste vernedering is ingedaald en de smartelijke, smadelijke en vervloekte dood des kruises heeft willen dragen als Borg der Zijnen. Maar ook spreekt deze Psalm van Zijn triumfantelijke overwinning.

David ziet de Heere Jezus hier als zijn Heere en bij het zalige licht des Geestes mag hij Hem aanschouwen als de grote Goël, de door de Vader gezondene, die kwam om de zo snood geschonden eer en het recht van Zijn lieve Vader te verhogen en de werken der duisternis te verbreken, tot zaligheid van de Zijnen. “Hij zal op de weg uit de beek drinken”. Het is de weg die Christus als de schuldovernemende en -betalende Borg en Middelaar afgelegd heeft vanaf Zijn komst in het vlees tot Zijn opstanding en heerlijkheid. De weg van voldoening voor de zonde der Zijnen aan het heilig recht des Vaders. De weg van lijden en smart, van sterven en opstaan. De weg van verhoging van de eer van God en de verbreking van satans geweld, van heil, verlossing en zaligheid der Zijnen. Ja, het is de weg van Gods eeuwige raad en voornemen tot volkomen verlossing, om de Zijnen op te halen uit de macht der hel en voor eeuwig met Zijn Vader te verenigen.

Op die weg nu zal Hij uit de beek drinken. De beek komt in Gods Woord in meer dan één betekenis voor. Soms wijst het op de zegening en de goederen, die geschonken worden, zie Psalm 36:9: “Gij drinkt hen uit de beek Uwer wellusten”. Maar ze is ook het beeld van verdrukking, van belemmering en van benauwdheden. Zo ook hier. Op Zijn weg komt Hij voor de beek te staan van Gods toorn, haat en grimmigheid tegen de zonde. Het zijn de wateren die tot de ziel komen. De adem des Heeren is als een overlopende beek, die tot aan de hals raakt, Jeremia 30:28. Het is de beek van sterke vlietende wateren die met groot gedruis en geweld alles overstroomt; van Gods verbolgenheid over de zonde, welke door niets en niemand tegengehouden kan worden. Het is de beek van modder, slijk en onreinheid, te onaangenaam en walgelijk om uit te drinken. Christus zal echter als de grote Doorbreker, doorbreken en die aanrollende wateren van Gods verbolgenheid en toorn te boven komen. Hij zal daarom op de weg uit de beek drinken, doch geenszins verdrinken. Christus heeft de toorn Gods tegen de zonde gedragen en alle straffen en kastijdingen, die vruchten zijn van de zonde, plaatsbekledend willen doorstaan voor de Zijnen. En dat alles geheel vrijwillig. Maar het drinken uit de beek wijst ook op de groot-

heid van Zijn lijden en verdrukking. Christus zou door de wateren van de beek overstroomd worden. Hij moest de wijnpers van Gods toorn treden. Hij toch kwam om Gods wil te doen en moest de dood in al zijn verschrikking doormaken om deze te verslinden voor de Zijnen.

Het zou niet voor altijd zijn, maar alleen op “de weg”. Deze weg heeft zijn begin met Zijn komst in de wereld en zijn einde in Zijn verhoging. Geheel Zijn leven op aarde zou lijden zijn, maar bijzonder in het laatste van Zijn omwandeling op aarde zou die weg met distelen en doornen bezet zijn. Maar Hij zal de dood verslinden tot overwinning en na volbrenging van alles wat Hij op Zich genomen had, na al de zware strijd, zal Hij het hoofd opheffen. Immers na de dood was het leven Hem bereid, en dat als loon op Zijn volbrachte arbeid. En daarom, op grond van Zijn aangebrachte gerechtigheid, kon Hij niet in het graf blijven. Als de grote Overwinnaar zou Hij opstaan en “het hoofd opheffen”, in de doorluchte staat van Zijn verhoging. Op de staat der vernedering moest dus die van de verhoging volgen. In het verbond der verlossing was Christus deze verhoging vermaakt op grond van Zijn borgstelling voor de uitverkorenen.

Inhoud

Meditatie: Verhoging na een allerdiepste vernedering	1
Verslag vergaderingen	
Generale Synode 2001 (2)	2
Van Overzee: Vrede over Israël	4
Als grenzen vervagen (1)	5
Boekennieuws	7
Kerknieuws	8
Berichten	8
Predikbeurten	8

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: €11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-,
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties €0,50,- per mm.
Familieberichten
€0,40,-per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Om Zijner uitverkorenen wil is Christus dan ook vernederd en verhoogd. Voor hen stilde Hij niet alleen de toorn Gods, maar Hij verwierf in Zijn opstanding ook het eeuwige leven. Zijn verhoging is de bron en wortel van alle leven der Zijnen. Van nature liggen alle mensen in Adam dood in zonden en misdaden. Ja we stellen ons tegen Hem, want wij willen niet dat Deze Koning over ons zij. Maar als het ogenblik van Gods souverein welbehagen aanbreekt, treedt Christus in het huis van de sterkgewapende en komt ze uit de macht en heerschappij van satan te verlossen.

Nooit zou er één mens zalig worden, als Christus niet verhoogd was. Maar nu gaat Hij het leven, dat Hij verwierf, ook toepassen door Zijn Geest en Woord, aan al degenen die Hem van de Vader gegeven zijn. Hij wekt Zijn volk op uit de geestelijke dood. Dan worden zij het leven in Hem deelachtig, een ander leven dan zij van nature leefden.

Zij krijgen God lief, Zijn geboden en inzettingen en volk; zij zouden wel volmaakt voor God willen leven en de zonde wordt hen de dood. En toch is hun hart boos en woelt de zonde in hen, zodat ze menigmaal vragen: "Zou dat met genade kunnen bestaan?" En omdat in hen geen kracht is tegen die grote menigte is Christus opgestaan, opdat de zonde in Zijn volk niet heerse en zij tot Hem de toevlucht nemen door het geloof, Die de Voorspraak is bij de Vader. Hij is de Levensbron, Die niet alleen het nieuwe leven schenkt en opwekt, maar ook onderhoudt, zodat het niet sterven zal. Het leven is in Christus en uit Zijn volheid ontvangt Zijn volk genade voor genade. Hoe gelukkig is toch dat volk, aan wie de verworven zaligheid werd toegepast door Hem, Die als de Overwinnaar verhoogd is aan de rechterhand des

Vaders. Zij zijn met Christus opgewekt uit het graf der zonde en des doods, op grond van Hem, Die op de weg uit de beek gedronken heeft en door de dadelijke toerekening van de Heilige Geest. Dit nieuwe leven openbaren zij in de vruchten in het haten van de zonde en in het binnemen van God en Zijn geboden.

Kent u de eigenschappen van dat nieuwe leven, of zijn ze u nog vreemd? Hoe diep ongelukkig als wij dit nog missen en leven zonder God en Christus.

Vlei uzelf niet met drogredenen, ontleend aan uw opvoeding of aan indrukken, die gij misschien wel eens in uw hart hebt. Dat de Heere u de noodzakelijkheid van de vernieuwing des harten lere kennen. Immers buiten de vernederde en verhoogde Verlosser is er geen zaligheid. Daar heeft Gods volk iets bij aanvang van leren kennen, toen God hen de blinde zielsogen kwam te openen en zij aan hun Godsgemis werden ontdekt. Meer nog, toen de Heere hen aan hun dood- en doemstaat kwam te ontdekken. Daar staat dan dat arme volk. Hun beste werken worden als een wegwerpelijke kleding. De schuld wordt dagelijks meerder. Het wordt bij zulke zielen buiten hoop. Maar nu, juist-waar het verloren en voor eeuwig afgedaan is, wordt de weg gebaad door Gods Geest voor het geheim der zaligheid in Hem, waarvan de dichter vermeldt: "Hij zal op de weg uit de beek drinken, daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen".

De Heere geve Zijn gunstgenoten in de ware gemeenschap met de Heere, in deze dierbare Vrededorst, Die de middelmuur des afscheidsels heeft weggenomen, te delen, zoekende de dingen die boven zijn en niet die op aarde zijn.

Goes,

ds. W. Hage.

Verslag vergaderingen Generale Synode 2001

Verslag van de vergaderingen van de Generale Synode 2001 op woensdag 30 en donderdag 31 januari 2002 te Utrecht

(2)

De Synode aanvaardde wat de

Commissie Kerkrecht in haar rapport vermeldde over appèlprocedures. Bij de behandeling daarvan moeten kerkelijke vergaderingen zorgvuldig tewerk gaan. Een der predikanten vraagt of de Commissie Kerkrecht zich wel realiseert dat de

verplichting dat 'de kerkelijke vergadering bij wie het appèl heeft gediend, zorg draagt voor duidelijke, eerst aan de appellant voorgelegde samenvattingen', zoals verwoord in het rapport, een grote administratieve rompslomp oplevert.

De voorzitter van de commissie antwoordt bewust niet te hebben geformuleerd dat het gaat om 'goedgekeurde' samenvattingen. Zoiets zou inderdaad een lange weg kunnen opleveren. De Synode gaat akkoord met het voorstel van een der afgevaardigden om aan de bewuste passage de woorden 'ter kennisname' toe te voegen. Op de vraag in hoeverre de tegenpartij inzage moet hebben in de rapportage die op de kerkelijke vergadering dient, benadrukt ds. Mulder behalve de noodzaak van terughoudendheid en zorgvuldigheid dat personen om wie het gaat, moeten kunnen kennismaken van de feiten die over hen op papier staan. Eventueel een samenvatting van iemands eigen opmerkingen.

Recht van approbatie

Een der afgevaardigde ouderlingen vraagt of het recht van approbatie dat 'elk gemeentelid' volgens het rapport heeft slechts leden uit de plaatselijke gemeente betreft. De voorzitter van de commissie antwoordt dat het er om gaat of iemand die bezwaard is een kerkelijk of geestelijk belang heeft bij het al of niet bevestigen van een ambtsdrager. Een wereldlijk belang mag niet meewegen. Primair gaat het bij 'elk gemeentelid' dus over leden van de eigen gemeente. Maar er valt een situatie te bedenken dat iemand uit een andere gemeente bezwaar indient. Een en ander dient met voorzichtigheid te worden behandeld. Van een absolute grens is geen sprake. Ambtsdragers in de Generale Synode bij voorbeeld dienen het hele kerkverband.

De preses verwoordt het gevoel van de Synode door de Commissie Kerkrecht op te dragen zich nog eens nader op dit onderwerp te bezinnen. Deze bezinning behoeft niet voor de februarivergadering te zijn afgerond. Een der predikanten vraagt zich af hoe te handelen met appellanten die andere personen 'beschadigen' en de heiligheid van het ambt aantasten. Via een ongemodelleerd appèlschrift krijgt dat dan brede verspreiding. De

voorzitter van de Commissie Kerkrecht zegt dat dergelijke 'informatie' toch niet te voorkomen is. De commissie acht het niet haalbaar om een model-appèlschrift op te stellen. Dat zou stimulerend kunnen werken. Wij moeten niet alle dingen regelen. De kerkorde is er om orde te scheppen op hoofdlijnen. Toch is er soms sprake van erg ongelukkig opgestelde appèlschriften. Dan moet een kerkelijke vergadering zoiets enigszins structureren. Maar de kerkelijke vergadering moet niet de verwoording van het appèlschrift voor zijn rekening nemen. Het gaat louter om een fatsoenlijk overzicht van feiten. De kerkelijke vergadering moet de zaak als zodanig laten liggen waar die ligt. Zij dient geen verantwoordelijkheid naar zich toe te halen die haar niet aangaat.

Renteloos lenen van diaconie aan kerk

Bij de verdere behandeling van het rapport van de Commissie Kerkrecht komt het renteloos lenen van de diaconie aan de kerk ter sprake. De instructie van de Particuliere Synode Zuid betreffende het al of niet geoorloofd zijn van het renteloos lenen van de diaconie aan de kerk luidt als volgt: 'De Particuliere Synode wisselde van gedachten over het al of niet geoorloofd zijn van het renteloos lenen van de diaconie aan de kerk. Er is geen eenduidig beleid in dezen. De Particuliere Synode verzoekt de Generale Synode om hierin een uitspraak te doen, c.q. de commissie kerkrecht te verzoeken een advies op te stellen ten behoeve van onze gemeenten.'

De commissie is van oordeel dat: a. diaconale gaven moeten worden besteed voor het doel waarvoor zij werden geschonken. De 'geldstromen' moeten onderscheiden blijven; b. er sprake is van een kwestie waarin de plaatselijke gemeente autonoom is; c. de omstandigheden per gemeente kunnen verschillen. Indien er een sterke noodzaak zou bestaan om renteloos te lenen, is het een teken van goed beleid om zoiets aan de ledenvergadering te melden. Het gaat er daarbij om, opening van zaken te geven. Een besluit van de kerkenraad terzake behoeft geen toestemming van de ledenvergadering; d. het in een normale situatie redelijk is dat de kerk een billijke rente betaalt aan de diaconie.

Wat verstaat de Commissie Kerkrecht onder een 'normale situatie', zo wil één der ouderlingen weten. Wordt er alleen geleend als het nodig is? En wat is een 'billijke rente'? De voorzitter van de commissie maakt duidelijk dat het niet de bedoeling is de uitdrukking 'normale situatie' als 'noodsituatie' uit te leggen. De diaconie leent aan de kerk waar deze schuld heeft. Maar laat de kerk dan dezelfde rente betalen als bij Kerkelijk Grootboek. Verder moet de diaconie altijd op korte termijn over het geld kunnen beschikken.

Eigen statuut

Tijdens de Generale Synode lag in een eerder stadium het rapport van de Deputaten voor de Hoge Overheid ter tafel. Daarin is sprake van veranderingen in het 'eigen statuut' van de Gereformeerde Gemeenten. Dit in verband met het huwelijk. De deputaten stelden de Synode voor 'in het eigen statuut van de kerk op te nemen dat de Gereformeerde Gemeenten als een huwelijk beschouwen: Een voor de burgerlijke overheid op Bijbelse gronden gesloten huwelijksverbintenis tussen één man en één vrouw. De commissie heeft de suggestie gedaan dat zou moeten worden nagegaan of deze definitie in artikel 70 van de Dordtse Kerkorde zou kunnen worden opgenomen.' Het deputaatschap stelde voor dit onderzoek op te dragen aan de Commissie Kerkrecht. De Synode besloot aldus. De Synode volgt nu de Commissie Kerkrecht in het uitgebrachte advies. De commissie constateert dat de term statuut meer omvat dan alleen de kerkorde zelf, maar ook breder alle regelgeving die een kerk voor het eigen functioneren gesteld heeft. De Dordtse Kerkorde (DKO) is van centraal en grondlegend belang voor het statuut. De DKO biedt de basisstructuur van het kerkelijk leven. Maar ook een synodebesluit ter nadere invulling van het begrip huwelijk zoals dat in artikel 70 van de DKO aan de orde komt, mag geacht worden te behoren tot het kerkelijk statuut. Ook al wordt de DKO als zodanig niet veranderd.

Huwelijk

In aanmerking nemend hoe er vandaag in het maatschappelijk leven over het begrip huwelijk wordt gedacht en hetgeen in de wetgeving hieromtrent is geregeld, blijkt een

nadere begripsbepaling in de kerkelijke besluiten een absolute noodzaak. Gelet op het grote gewicht van zo'n nadere omschrijving, is de Commissie Kerkrecht dan ook van mening dat het goed zou zijn om via een 'noot' bij artikel 70 van de DKO melding te maken van het besluit waarin de Generale Synode het huwelijk definieert. Zoiets kan overigens uitsluitend als er sprake is van een eenduidige, breed gedragen opinie.

De notering zou dienen te geschieden met een vermelding als: 'De Generale Synode der Gereformeerde Gemeenten van 2001 heeft het wenselijk geacht om conform Gods Woord hierbij aan te tekenen als huwelijk te beschouwen een voor de burgerlijke overheid op Bijbelse gronden gesloten huwelijksverbintenis tussen één man en één vrouw, naar de zin van de instelling voor het leven aangegaan.'

Geautoriseerde tekst

De Synode volgt de Commissie Kerkrecht tevens in het pleidooi voor een gecorrigeerde en geautoriseerde tekst van de in 1907 aanvaarde en later door ds. G.H. Kersten bij herhaling opnieuw uitgegeven Dordtse

Kerkorde. De vijfde druk verscheen in 1936. Daarna werd de kerkorde in de kring der gemeenten niet meer gepubliceerd. Een door de Generale Synode opnieuw bekrachtigde heruitgave lijkt dan ook op zijn plaats. Van het een en ander kan in een preambule melding worden gemaakt. Daarin valt dan ook te vermelden waarom er sprake is van deze hernieuwde bekrachtiging: het toevoegen in de uitgave van een voetnoot. Er is dus geen sprake van verandering van de kerkorde. Maar de kerk maakt de kerkorde op deze manier duidelijk tot het grondlegend deel van het statuut. Dat is nodig, omdat onze kerken en de daarin gehanteerde bijbelse begrippen in de toekomst nog veel meer in de marge terecht kunnen komen dan nu reeds het geval is. De mogelijkheid om van het huwelijk een poly-interpretabel begrip te maken, kan in de toekomst tot regel worden. Bij het tot stand komen van de bedoelde geautoriseerde versie, zal ook de zorgvuldigheid van om passages betreffende de overheid geplaatste haken opnieuw moeten worden bezien.

(wordt vervolgd)

Apeldoorn,

G. Roos.

weinig te gebeuren of het vuur van oorlogsgeweld slaat om zich heen en breidt zich uit, zodat ook andere landen erin betrokken worden.

Wij mogen dan uitzien naar wat warmer weer, naar het voorjaar, maar wat moet het toch moeilijk zijn, te leven onder voortdurende bedreiging van terrorisme, dat zo onverwacht kan toeslaan. Israël, omringd door Arabische volken, heeft al zo lang moeten vechten om het voortbestaan van de natie veilig te stellen. Het is geen wonder, dat de voorstanders van een harde aanpak van terrorisme de koers het beleid in Israël bepalen, ook ten aanzien van de Palestijnen.

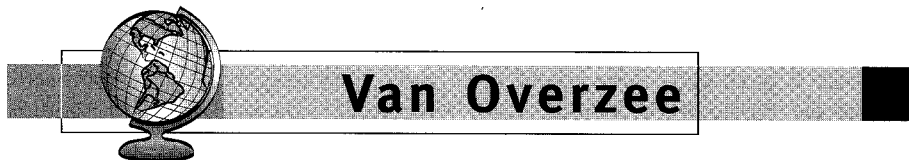
We lezen veel dat die aanpak, vooral in Europa, hevig gekritiseerd wordt, zodat sommige regeringen zich al op bestraffende maatregelen gaan bezinnen. Kritiek is er dan ook op de Amerikaanse regering, die Israël teveel de hand boven het hoofd zou houden of de zaken teveel op zijn beloop zou laten. Het lijkt er zodoende wel op, alsof een groot deel van de wereld, en niet alleen de Arabische landen, zich tegen Israël gaat keren. Zorgelijke ontwikkelingen zijn er dus genoeg. En ondanks de vredesconferenties blijft de vrede ver van Israël geweken.

Het is te hopen en te wensen, dat al deze zaken niet alleen onderwerp van gesprek, maar ook een gebedszaak mogen zijn. God voert Zijn raad uit. Hij vervult Zijn beloften, bevestigt Zijn Woord en werkt aan op de komst van Zijn Koninkrijk. Ook in de tijd waarin wij leven, die toch duidelijk apocalyptische trekken heeft, zal God zorgen voor Zijn eigen werk, zal Hij gedenken aan Zijn Verbond, en zijn zij veilig die in de Schuilplaats van de Allerhoogste een toevlucht hebben.

Psalm 125 spreekt ook van de Beschermmer Israël: *"Die op de HEERE vertrouwen, zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid."*

Hij is hun nabij en beschermt ze in alle gevaar: *"Rondom Jeruzalem zijn bergen; also is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid."*

Sommige verklaarders zijn van mening, dat deze Psalm betrekking heeft op de tijd van Nehemia. Ook toen was Israël omringd door vijanden. En spottende Sanballats en Tobia's belaagden het volk. Zo lezen we in Nehemia 4: *"En het geschiedde, als Sanballat en Tobia en de Arabieren, en de*

Vrede over Israël

Het is hier lang winter gebleven, maar eindelijk lijkt het toch iets warmer te gaan worden. Je verlangt wel weer naar de tijd dat de natuur ontwaakt en het nieuwe leven zichtbaar wordt, in boom- planten- en dierenwereld. We lezen ervan in Hooglied 2:12, dat wanneer de winter voorbij is, *"de bloemen worden gezien in het land, de zangtijd genaakt, en de stem der tortelduif wordt gehoord in ons land."*

Het kan zo winters zijn in het leven van de kerk van God, zo doods, koud en donker. Dan schijnt het soms of er geen leven meer overgebleven is, of er nooit iets van God bij geweest is. De winter kan zo lang duren, dat ze zich afvragen of de Heere ooit nog terug komen zal, of ze Zijn stem ooit nog

horen zullen. Eén ding is er nog: het verlangen dat God opstaat en leven wil gunnen aan hun ziel, zoals de dichter is Psalm 119 bad. Al kan zelfs dat verlangen ook nog zo ver weg lijken te zijn. Toch... na de lange winters hier in Michigan, breekt de tijd weer aan dat de bloemen gezien worden in het land en je, in allerlei toonaarden, vogelgezang horen kunt.

De winters zijn lang hier, maar redenen tot klagen hebben we niet. We leven hier nog in vrijheid en vrede en in een land waar het nog betrekkelijk veilig is. Dat is zo anders in bijvoorbeeld het Midden Oosten. De wereld leeft in spanning en met de angstige vraag waartoe de escalatie van geweld daar nog leiden zal. Er hoeft maar zo

Ammonieten en de Asdodieten hoorden, dat de verbetering aan de muren van Jeruzalem toenam, dat de scheuren begonnen gestopt te worden, zo ontstaken zij zeer; en zij maakten allen een verbintenis, dat zij zouden komen om tegen Jeruzalem te strijden..."

In deze benarde omstandigheden echter, zochten de Joden hulp en kracht bij de HEERE. "Maar wij baden tot onze God..."

Met die God zijn ze niet beschaamd uitgekomen. De dichter zingt ervan in Psalm 125:5: "Maar die zich neigen tot hun kromme wegen, die zal de HEERE weg doen gaan met de werkers der ongerechtigheid."

God zorgt voor Zijn volk. Dat zijn zij, uit Jood en heiden, "die op de HEERE vertrouwen."

Nu, dan bouwen we niet op de kracht van onze wapenen, dan verwachten we het niet van machtige bondgenoten. Maar dan vluchten we, arm, zwak, hulpeloos en nooddruftig, tot Hem, Die alle macht heeft in hemel en op aarde. Ook in onze veelbewogen dagen regeert Koning Jezus. Hij zit op de troon en bestuurt het wereldgebeuren. "En het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan."

Hij is de Vredevorst en alleen in het ootmoedig buigen onder Hem, in de onvoorwaardelijke overgave aan Hem, kan er vrede zijn.

Zo alleen kan er vrede over Israël zijn. Geve de Heere, ook in ons hart, iets van wat de heidenapostel Paulus beoefende toen hij sprak over de beminden om der vaderen wil, in zijn brief aan de Romeinen, hoofdstuk 10:1: "Broeders,

de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot Israël doe, is tot hun zaligheid."

Oorlogsgeweld en terreur zaaien dood en verderf in het land waar de patriarchen Abraham, Izak en Jacob gereisd en geleefd hebben. Amerika is er, in politiek opzicht, nauw bij betrokken en heeft niet zo lang geleden de terreur aan den lijve ondervonden. Wij zouden er ons ook nauw bij betrokken moeten gevoelen, en de gebeden tot God voor Israël zouden moeten vermenigvuldigd worden. Gebed om een rechtvaardige vrede in het Midden-Oosten. Gebed, vooral voor Israël, om bekering, om verlichting van hun duisternis, om geloof, zodat Jood en heiden buigen mogen voor de grote Davids Zoon, van Wie we lezen in Rom. 11:26b: "De Verlosser zal uit Sion komen en de goddeloosheden afwenden van Jacob." Ook de goddeloosheid van de verwerping van Christus. Bent u al ontdekt aan de goddeloosheid in uw eigen hart?

Christus verwerpers zijn wij allen van nature. En wij, zowel als zij, Israël, moeten leren kennen een dag van Zijn heirkraft, waarop we de wapens leren inleveren en uit genade alleen gezaligd mogen worden. Dan zal er vrede zijn over Israël.

Geve de Heere die vrede te zoeken en te ervaren om het werk en de volkomen gerechtigheid van de Vredevorst. En onze Koning is van Israëls God gegeven. Gelukkig als Hij ook onze Koning mag zijn.

Een hartelijke groet uit
Grand Rapids, Ds. C. Vogelaar

vragen concreet te beantwoorden. Ik zou me kunnen voorstellen dat u mijn keus niet altijd kunt begrijpen. Misschien zult u er soms zelfs van schrikken. Toch hoop ik u met deze artikelen een handreiking te geven. Ze zullen u zeker aan het denken zetten. Omdat de vraagstukken rondom het levenseinde niet op zichzelf staan, heb ik ze in een breed kader geplaatst, namelijk de geneeskunde en de ethiek anno 2002.

Inleiding

In Genesis 5 vinden we het geslachtsregister van Adam en Eva. Daarin staat hoe oud Adam en zijn nakomelingen zijn geworden. Zij hebben voor ons verstand duizelingwekkende leeftijden bereikt. Adam... 930 jaar, Seth... 807 jaar, Enos... 905 jaar en de oudste mens die ooit op de wereld leefde, Methusalah... 969 jaar. Achter al die namen staat: 'En hij stierf.' Als een monotoon refrein komen we dit al 6000 jaar tegen achter ieders naam: 'En hij stierf... en zij stierf.'

Heel vaak gaat aan het sterven een periode van ziekte vooraf. Dat kan een kortstondige ziekte zijn, maar ook een jarenlange en slopende ziekte. Vroeger, toen nog niet veel nadruk op hygiëne werd gelegd en veel medicijnen nog niet waren uitgevonden, duurde een ziekteproces meestal niet lang. Nu, in onze tijd met zijn razendsnelle technologische ontwikkelingen, waarin ook het medisch kunnen tot grote hoogte is geklommen, zijn mensen vaak lang ziek. En dat brengt tegelijkertijd grote vragen met zich mee.

Vergelijking

Het is mogelijk een vergelijking te maken met een zwart-wit foto uit de krant. Als we goed kijken bestaat zo'n foto niet alleen uit zwart en wit, maar voor het grootste deel uit grijs-tinten. In het kader van ons onderwerp zouden we het zwart van de foto kunnen doortrekken naar euthanasie. Voor óns is het immers duidelijk dat het doden van mensen door middel van euthanasie niet mag. Het wit van de foto zouden we kunnen doortrekken naar geoorloofde medische zorg, bijvoorbeeld palliatieve zorg. Maar er zit zoveel tussen zwart en wit! Dat is nu het grijze gebied waar we als patiënten, familie en artsen in de praktijk mee te maken hebben. We kunnen dan denken aan het niet-reanimeerbeleid, de toepassing van

Als grenzen vervagen

medische beslissingen rondom het levenseinde

(1)
'En als uw vader een hartstilstand krijgt, reanimeren we niet', aldus de korte mededeling van de dokter. De toestand is zorgelijk, dat wel. Vader wordt kunstmatig beademd. Maar nu opeens de opmerking van de arts. Allerlei gedachten dwarrelen door het hoofd. 'Ze willen in het ziekenhuis niet alles doen. We mogen toch geen behandeling nalaten? Kunnen we de dokter wel vertrouwen? Heeft hij de dood van vader op het oog? Wil de dokter euthanasie toepassen?' Verwarring!

Deze artikelen gaan over medische beslissingen rondom het levenseinde, die artsen, vaak samen met patiënten en families, moeten nemen. Meestal zo onverwacht! En wat een vragen opeens! Wat een worstelingen! Wat is de juiste beslissing? Welke weg vraagt de Heere van ons te gaan? De redactie verzocht mij in een serie artikelen op deze vragen in te gaan. In de artikelen vindt u geen ethische verhandeling van een theoloog. Omdat ik als arts daadwerkelijk medische beslissingen moet nemen, heb ik geprobeerd een aantal veelvoorkomende

antibiotica, kunstmatige beademing, orgaandonatie, kunstmatige toediening van vocht en voeding, en aan het gebruik van morfine. In de komende artikelen zal ik dit driekleuren pallet gebruiken. Als indeling heb ik gekozen voor: 1. zwart; 2. grijs; 3. wit. Waar mogelijk zal ik gebruik maken van een voorbeeld uit de praktijk.

1. ZWART

Het is zondagavond. Ergens op de afdeling Inwendige Geneeskunde ligt mevrouw A. Sinds vele jaren heeft deze 65 jarige patiënte suikerziekte, waarvoor ze insuline spuit. Zes jaar geleden kreeg ze borstkanker. Hiervoor onderging ze een operatie en nabestraling. Verder werd mevrouw A. behandeld met hormoon-tabletten. Lange tijd is het goed gegaan. Maar de laatste maanden ging het minder. Patiënte kreeg een grote longembolie. Hiervoor werd zij in het ziekenhuis opgenomen. Daar zijn ook uitzaaiingen in de longen en de lever geconstateerd. Haar krachten verminderen steeds meer. Het lijkt erop dat patiënte snel gaat overlijden. Voor de kortadempigheid krijgt zij extra zuurstof. De pijn in haar rug wordt afdoende onderdrukt met paracetamol. De echtgenoot is onafgebroken aanwezig. Een paar zussen en zwagers zitten ook naast het bed. Mijn dienstpfeper gaat. De verpleegkundige: 'Dokter, wilt u naar onze afdeling komen, de familie van mevrouw A. vraagt om euthanasie.' Als ik de kamer binnenkom, ligt patiënte rustig op bed, half versuft, half wakker. Een zus doet het woord: 'Wij hebben vanmiddag afscheid genomen en m'n zus heeft een formulier ondertekend, waarin staat dat euthanasie gedaan moet worden als zij dat aangeeft. Zij geeft nu aan dat ze het te lang vindt duren. Kunt u euthanasie toepassen?' Geen gemakkelijke vraag om naar tevredenheid te beantwoorden! Aan de ene kant hebben we te maken met de landelijke wetgeving: euthanasie mag als er sprake is van een uitzichtloos en ondraaglijk lijden. Aan de andere kant is daar de wil van de Heere. Ik antwoord dat er bij mevrouw A. inderdaad sprake is van een uitzichtloze situatie (zij heeft een ziekte waaraan zij gaat overlijden). Maar naar mijn idee is er geen sprake van ondraaglijk lijden (de symptomen zijn onder controle met behulp van medicijnen). Daarbij noem ik óók dat

ik vanwege mijn principiële overtuiging geen euthanasie zal toepassen. De haat vonkt in de ogen. De zussen reageren met: 'U kunt geen oordeel vellen over ondraaglijk lijden. Dat kan ook psychisch zijn. De wil van de patiënte dient u te respecteren. Zij vraagt van u barmhartigheid. Wanneer loopt uw dienst af? Is er een collega die het wel wil doen?' Na enig aandringen van mijn kant om het natuurlijk beloop af te wachten en ieder symptoom zo goed mogelijk te bestrijden, geven de echtgenoot en een zwager toe dat de dokter wel gelijk heeft. Het blijkt dat patiënte de slang van de sondevoeding door de neus niet prettig vindt. Ook vindt zij de vingerprikjes voor de bloedsuikercontrole vervelend. Ik laat de sonde eruit halen en de bloedsuikercontrole en de insulinetoediening staken. Voorlopig gaat men met dit voorstel akkoord. De volgende dag schiet de echtgenoot mij aan en biedt zijn excuus aan voor de reacties van gisteren. Hij vindt het allemaal erg vervelend dat het zo gelopen is. Twee dagen later sterft patiënte een natuurlijke dood.

Een hellend vlak

Ieder jaar overlijden in Nederland ruim 150.000 mensen. Ongeveer 2.5% sterft op uitdrukkelijk verzoek door middel van euthanasie. Daarnaast vindt in 1% van alle sterfgevallen levensbeëindigend handelen plaats bij patiënten die zeer ernstig lijden en met wie geen goed overleg meer mogelijk is. Ongeveer 85% van de euthanasiegevallen worden uitgevoerd door de huisarts in de thuissituatie.

In de wetgeving rondom euthanasie zien we een duidelijke en voortgaande verschuiving. Euthanasie is in Nederland begonnen als uitzondering in noodgevallen bij ernstige zieke patiënten. Vervolgens werd euthanasie toegepast bij chronische zieken. Daarna vond euthanasie plaats bij mensen met psychische nood. Maar de ontwikkeling stond niet stil! Van vrijwillige euthanasie bij wilsbekwame patiënten ging het naar onvrijwillige euthanasie bij wilsonbekwame mensen (comapatiënten en gehandicapte baby's). We bevinden ons dus op een griezelig hellend vlak. Weliswaar was door langzame uitholling van de wet een gedoogbeleid ontstaan. Maar toch... euthanasie bleef strafbaar. Totdat...

Kiezen voor de dood

We gaan even terug in de tijd: november 2000. In 's Gravenhage is de Staten Generaal in vergadering bij elkaar gekomen. Er vindt een debat plaats over euthanasie. Niet voor de eerste keer, maar voor de zoveelste maal. Maar nú wordt er gesproken over een wet waarin euthanasie niet meer strafbaar genoemd wordt. Volgens het kabinet is euthanasie juist een daad van barmhartigheid. Namens de Staatkundig Gereformeerde Partij brengt dhr. Van der Vlies theologische bezwaren in tegen het wetsvoorstel. Tijdens zijn betoog sluipt, ondersteund door een bemoeidigend knikje van minister Borst van Volksgezondheid, een van de D66-kamerleden naar de interruptiemicrofoon. 'Namens wie spreekt de SGP eigenlijk, wanneer zij zich zo massief beroept op Gods Woord? De notie van de barmhartigheid brengt juist vele andere christenen tot het toepassen van euthanasie. U brengt slechts een interpretatie van Gods Woord naar voren zoals die in de achterban van de SGP wordt aangehangen.' De wet wordt aangenomen. Bij de stemming blijken 104 van de 150 kamerleden voor de wet te zijn. Euthanasie is niet meer strafbaar. En de reactie van het D66-kamerlid? 'Een lang gekoesterde wens gaat in vervulling. Mijn fractie is er trots op dat Nederland het eerste land in de wereld is dat deze humane benadering in een wet opneemt en dat openheid de norm wordt.' Op 10 april 2001 heeft ook de Senaat dit wetsvoorstel aanvaard.

Doet dit ons niet denken aan een gebeurtenis uit de Bijbel? De profeet Jeremia verhaalt in hoofdstuk 36 dat koning Jojakim in zijn winterhuis bij het haardvuur zat. Jeremia heeft in opdracht van de Heere een boekrol geschreven. De koning liet de rol voorlezen. Tijdens het lezen nam de koning een mes en sneed telkens een stuk van de boekrol af en wierp dat in het vuur. Dat deed hij totdat de hele rol verteerd was door het vuur (vers 23). Gebeurt nu eigenlijk niet hetzelfde? Onze overheid snijdt stukje na stukje van Gods heilige en heilzame geboden af. In Nederland is het mogelijk geworden te kiezen voor de dood. Waar zal het eindigen?

Nederland en het buitenland

De wet is uniek in de wereld. Nederland loopt ver op de troepen vooruit. We hadden al het meest liberale abor-

tusbeleid. We hadden al het homohuwelijk. En nu hebben we ook nog als eerste en enige land ter wereld, weliswaar onder voorwaarden, euthanasie gelegaliseerd. In het buitenland reageerde men over het algemeen zeer afwijzend. Een verslaggever uit Moskou maakte de opmerking (cynisch, maar met een kern van waarheid): 'Wie dood wil, neemt gewoon een enkeltje Nederland.' De wet op de euthanasie is in strijd met artikel 2 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de mens, waarin staat dat niemand een ander opzettelijk mag doden. Het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties heeft dan ook ernstig ongerust gereageerd. Maar minister Borst was niet onder de indruk van de buitenlandse reacties. Haar reactie was: 'In andere landen heeft ook euthanasie plaats, maar daar gebeurt het in het donker. Wij willen openheid en de kwestie niet in het donker laten.' Dit ontlokte dhr. Van der Vlies de volgende reactie: 'Euthanasie past ons niet, niet in het donker en niet in het licht!'

Vergeten door de dood

Rond de tijd van de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer speelde in Nederland nog een andere zaak. Er woonde in Haarlem een oud-PvdA senator met de naam Brongersma. Deze man voelde zich te oud en te eenzaam voor het leven. Hij was levensmoe. Hij ervoer elke dag de zinloosheid van zijn lege bestaan. Hij klaagde: 'De dood is mij blijkbaar vergeten.' Hij vroeg aan zijn huisarts, dr. Sutorius, een dodelijke drank. De huisarts gaf het hem. We noemen dit hulp bij zelfdoding. De rechter vond dat deze vorm van levensbeëindiging volgens de wet toegestaan is. 'Iemand die gebukt gaat onder de zinloosheid van zijn bestaan, lijdt ondraaglijk.' De huisarts pleegde volgens de rechter geen strafbaar feit en werd vrijgesproken. Deze uitkomst heeft ons veel te zeggen over wat we de komende jaren nog kunnen verwachten. Wie weet hoe snel al!

*Geopende groeve!
ge zijt het eind van de baan,
Die op aarde door ons
wordt betreden.
Als eenmaal, o mens,
hier uw lijkbaar zal staan
Dan ligt 't aardse
voor u in 't verleden.*

*Voorbij is dan
voor alle wereldse vreugd;
Voorbij al uw ijdele vermaken.
In de grafkuil is niets,
dat uw harte verheugt;
Ge kunt daarin geen
vreugde meer smaken.*

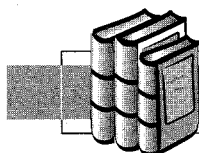
*Uw ziele, die uw lichaam ontvlood,
Zal dan voor de Heere verschijnen.*

*En zijt ge dan van genade ontbloot
Al uw hoop zal
voor eeuwig verdwijnen.*

Ds. N.H. Beversluis (1850-1931)

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,
H.J. Agteresch

Boekennieuws

BOEKAANKONDIGING

- * "Pleisterplaatsen", acht predikaties van ds. W.C. Lamain.
In brede kring genoot ds. Lamain bekendheid en hoogachting vanwege zijn eenvoudige, ernstige en bevindelijke prediking. Uitgeverij gebr. Koster-Barneveld.
De prijs van het boek is € 11,50.
- * "Sions betalende Borg", acht lijdenspreken van ds. G. van Reenen. Derde druk, uitgegeven bij Den Hertog - Houten. De prijs bedraagt € 13,50.
- * "Het is bij den avond", 12 meditaties van ds. A. Hoogerland, gehouden voor eenzamen, bejaarden en langdurig zieken. Uitgesproken voor de kerktelefoon te Krabbendijke.
Het boek is uitgegeven bij gebr. Koster-Barneveld. Prijs € 9,-.
- * "De plichten der ouders", over de christelijke opvoeding, van J.C. Ryle. Een uitgave van Den Hertog-Houten. Het boekje kost € 6,50.
- * "En liefderijk geneest", een bloemlezing uit teksten van oude schrijvers opgenomen rond ziek-zijn en gezondheid. Uitgeverij Den Hertog-Houten. Prijs € 7,67.
- * "De les van de vijgenboom". Bijbelstudies in het licht van de wederkomst. Hieraan is door meerdere schrijvers medewerking verleend. Uitgegeven onder redactie van P. Koelewijn door Uitgeverij Groen te Heerenveen. De prijs bedraagt € 11,32.
- * "Wat is geloven", geschreven door H. J. Hegger. Verschenen bij Uitgeverij P. Boekhout te Scherpenisse. De prijs hiervan is € 9,-.
- * "De wilde jager werd door Gods genade van een leeuw een lam", waarin beschreven de geschiedenis van Titus Kloose. Uitgegeven bij boekhandel Van Wijngaarden te Barneveld. Prijs € 2,25.

Voorts onderstaande brochures van Lectori Salutem:
De Westminster confessie,
vertaald door J. de Jager: € 2,50
Het geestelijke wachtwoord

- van ds. J. Fraanje: € 1,50
Zielezucht van een verlegen christen van H. Witsius: € 1,50
Vernederd Nederland van Johannes Sluiter: € 1,50
Inleiding tot het innige christendom, W. Schortinghuis: € 1,50
Waarom naar de belijdeniscatechisatie, ds. C.J. Meeuse: € 1,50

Th. Watson (351 blz.) Uitgeverij Gebr. Koster - Barneveld Prijs € 22,50.

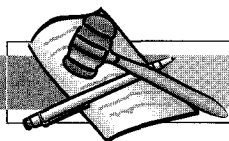
Het is altijd weer verblijdend als een gedegen werk van één van onze oudvaders het licht ziet. Het zo bekende boek van Thomas Watson over de Tien geboden behoeft eigenlijk geen aanbeveling. Door de eeuwen heen heeft het zijn zeggingskracht bewezen. Thomas Watson (1620-1686) was een bekende predikant in London in de tijd van de Puriteinen. Zijn nagelaten werken zijn bijzonder duidelijk en rijk van inhoud. In 'De Tien Geboden' behandelt Watson de Wet in zijn hoofdsom en ook van gebod tot gebod. De laatste hoofdstukken handelen over de Wet en de zonde, de weg der zaligheid waarbij het geloof, de bekering en de sacramenten aan de orde komen. Het laatste hoofdstuk handelt over het gebed. Watson weet de dingen kort en krachtig te zeggen. Een rijke kennis van de Heilige Schrift valt daarbij op. Op een praktische bevindelijke manier legt hij het Wet en Evangelie aan het hart. Met name in de zogenaamde 'uses', de toepassingen, is Watson met zijn lezer in gesprek. Daarbij vallen de vele citaten van kerkvaders en klassieke schrijvers op. Ik acht dit boek zeer geschikt om bijbels gefundeerd te worden in de christelijke ethiek. Daarbij is het meer dan een studieboek ter voorbereiding voor de prediking, het pastoraat en de catechese. Ook het persoonlijk geestelijk leven wordt gevoed en gevormd door deze nagelaten pennenvrucht. De heer J. de Jager heeft voor de vertaling gezorgd. De druk is helder en de pagina-indeling nodigt uit tot lezen. Tenslotte een

enkel citaat waarin duidelijk wordt hoe heilzaam de bevelen des Heeren zijn: 'De Heere gehoorzamen is niet zo zeer onze plicht, als wel ons voorrecht. Zijn geboden brengen spijze in de mond mee. De Heere gebiedt, dat wij ons bekeren, en waarom? Opdat onze zonden uitgewist worden (Hand. 3:19). Hij beveelt ons te geloven,

en waarom? Opdat we zalig zouden worden (Hand. 16:31). Elk gebod bevat liefde. Het is net als bij een koning die een van zijn onderdanen beveelt in een goudmijn te gaan graven, om vervolgens het goud voor zichzelf te mogen houden'.

Woerden,

ds. W. Harinck.

Kernnieuws

Beroepen:

te Doetinchem: ds. W. Harinck te Woerden;
te Rotterdam-Zuid: ds. W. Visscher te Amersfoort;
te Vlissingen: ds. C.J. Meeuse te Nunspeet.

Bedankt:

voor Amsterdam-Noord: ds. W. Harinck te Woerden;
voor Apeldoorn: ds. C.J. Meeuse te Nunspeet;
voor Kampen:
ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
voor Lethbridge, Alberta (Canada) en voor Meliskerke: ds. C. Vogelaar te Grand Rapids-Beckwith Street (USA);
voor Rotterdam-Centrum: ds. M. Karens te Wekerdam.

GEMEENTE URK

In verband met het vertrek van ds. C. van Krimpen naar de gemeente van Oud-Beijerland zal er D.V. maandag 20 juni (2e Pinksterdag), een afscheidsdienst gehouden worden in de Sionkerk van de Geref. Gemeente. Aanvang 10.00 uur.

PASTORIEZORGEN (1)

Van de kerkenraad van de gemeente van Oosterend vernemen we dat hun herder en leraar, ds. T.M. van Dijk, slechts één keer per zondag kan voorgaan in de gemeente en verder geen ambtelijk werk mag doen. Door spanningen is er sprake van concentratieverlies en andere verschijnselen wijzen op een beginnende "burn out". Daarom moet hij zich heel goed in acht nemen. Daardoor vervallen zijn afgesproken preekbeurten. Hopelijk zal in de komende zomerperiode onder Gods zegen sprake zijn van verder herstel, zodat hij daarna zijn ambtelijk werk weer mag voortzetten. De broeders van de kerkenraad proberen hem zoveel mogelijk op te vangen en op te zoeken. De Heere wake over de kleine gemeente op Texel en gedenke onze ambtsbroeder in Zijn onverdiende gunst; Zijn gunst in Christus Jezus, Die ons van God geschonken is tot wijsheid, rechtvaardigmaking en heiligmaking en tot een volkomen verlossing (HC antw. 18).

PASTORIEZORGEN (2)

De emerituspredikant van Rotterdam-Zuidwijk, ds. F. Harinck, is geopereerd aan een behoorlijk groot kankergezwell en zal waarschijnlijk wel drie weken in het ziekenhuis moeten blijven. Zijn darmen bleken

helemaal afgesloten te zijn. Hoewel hij al geruime tijd last had van zijn ingewanden en daarvoor ook medicijnen gebruikte, werd dit toch allemaal niet vermoed. Hij bleef maar zo verschrikkelijk moe. En nu op het aller-onverwachts deze ingreep en boodschap! Na de zorgen over hun zoon Cor (35), die ook bestraald moest worden en met wie het nu weer goed mag gaan, is dit opnieuw een zorg met alle onzekerheden van dien.

U begrijpt dat zijn afspraken hierdoor komen te vervallen. De God aller genade ontferme Zich over hem, zijn vrouw en gezin en geve de troost vanuit het begin van Hebr. 12: het zien op de overste Leidsman en de Voleinder des geloofs. Met daarbij de vreedzame vrucht der gerechtigheid om door kastijdingen heen geoefend te worden.

PASTORIEZORGEN (3)

Onze ambtsbroeder ds. A. Bac heeft intussen verschillende onderzoeken moeten ondergaan. Op doktersadvies moet hij tot minimaal eind mei rust houden. Dit houdt in dat hij niet voor kan gaan in de diensten. Wel mag hij enig licht pastoraal werk doen. We willen hem en zijn gezin van harte de nabijheid des Heeren toe bidden en vragen om hem te gedenken in uw gebed.

ds. G.J. van Aalst.

Verslag van de vergadering van de classis Tholen, gehouden op woensdag 16 januari 2002 te Nieuwerkerk.

Dit verslag is eerst heden geplaatst i.v.m. ziekte van de scriba van de classis. Namens de roepende kerk van Sint-Annaland wordt de vergadering geopend door ds. J. Karels, die verzoekt te zingen Ps. 25:2, leest Exodus 33:1-17 en daarna voortgaat in gebed.

Na een woord van hartelijk welkom memoreert de tijdelijke preses het overlijden van de oud-ouderlingen W.J. Goedegebuure (88) te Dirksland en B. van Eck (81) te Middelharnis. Ds. Karels wenst de nabestaanden de ondersteuning des Heeren toe.

Hierna spreekt hij een openingswoord n.a.v. het gelezen Schriftgedeelte Toen zeide hij (d.i. Mozes) tot Hem: "Indien Uw aangezicht niet mede gaan zal, doe ons van hier niet optrekken". De Heere doe ons, aldus ds. Karels, het licht van Zijn vriendelijk aangezicht ervaren in het nieuw begonnen jaar. Na het lezen van de lastbrieven wordt het

moderamen als volgt samengesteld: ds. C. de Jongste, preses; oud. B. Both, scriba; ds. J. Karels en oud. J.G. van Vliet, assessoren en oud. M. v.d. Berge, quaestor.

Naar de op D.V. 11 april 2002 te Goes te houden vergadering van de Part. Synode Zuid worden afgevaardigd: primi de predikanten A.M. den Boer, A.A. Brugge. C. de Jongste en J. Karels alsmede de ouderlingen M. van den Berge, B. Both, J.A. Kardux en G.J. Koppelaar. Tot secundi worden aangewezen de ouderlingen J.P. Geluk, J.W. Duvekot, G.D. Roeland, A. van der Laan.

Tot visitatoren worden benoemd voor de gemeenten Sint Annaland en Scherpenisse Ds. A.M. den Boer en ouderling B. Both.

Voor de gemeente Dinteloord, Poortvliet, St. Philipsland en Tholen ds. J. Karels en ouderling G.J. Koppelaar. Voor de gemeenten Nieuwerkerk en Oosterland ds. C. de Jongste en ouderling M. v.d. Berge (met ds. A.A. Brugge).

In de rondvraag brengt een gemeente in het midden de bediening van de Heilige Doop aan kinderen uit gezinnen waar een t.v. aanwezig is.

Na bespreking, waarin aangevoerd wordt om te blijven waarschuwen tegen t.v.-bezit, voornamelijk tijdens de huisbezoeken, maar ook tijdens het huwelijksgesprek, spreekt de vergadering zich uit om het besluit van de classis in 1989, onverkort te handhaven.

Gevraagd wordt naar de te houden Ambtsdragersconferentie. Deze zal worden gehouden op D.V. maandag 27 mei 2002 des avonds om 19.30 uur te Nieuwerkerk.

Scherpenisse legt in het midden een initiatief van de plaatselijke Hervormde predikant om als kerken binnen ons classicaal ressort zaterdagavonden voor de jeugd te beleggen. De kerkenraad van Scherpenisse besloot hierover een afwijzend standpunt in te nemen en vraagt de vergadering of de classis kan instemmen met het door de kerkenraad verwoorde standpunt en of de classis dit standpunt wil ondersteunen.

De vergadering besluit unaniem zich te stellen achter het beleid van de kerkenraad van de gemeente Scherpenisse.

Ds. C. de Jongste zal hier bekendheid aan geven via Kerkelijk Nieuws.

Na de verrekening van de onkosten, wordt als roepende kerk aangewezen de gemeente van St. Philipsland, die de classis zal sameroepen op D.V. maandag 23 september 2002 des avonds om 19.30 uur te Nieuwerkerk. De preses sluit met enkele woorden de vergadering en verzoekt ouderling J.G. van Vliet van de roepende kerk de vergadering met dankgebed te besluiten.

Deze voldoet hieraan, nadat op zijn verzoek nog is gezongen Ps. 4 : 3.

B. Both, scriba Classis Tholen

Verslag van de vergadering van de classis Rijssen, gehouden op woensdag 22 februari 2002 om 19.00 uur in de Noorderkerk te Rijssen.

1. Opening

Namens de roepende kerk van Rijssen-Zuid

opent ds. A. Schreuder de vergadering. Hij laat zingen Psalm 89 : 12, leest Mattheüs 20:20-28 en gaat voor in gebed. Hij heet allen hartelijk welkom en houdt een meditatie over vers 28.

Hij memoreert de volgende zaken:

- ds. R. Kattenberg moest een heupoperatie ondergaan. De revalidatie verloopt naar wens doch vraagt de nodige tijd. Namens de vergadering wenst de tijdelijke preses de predikant van Arnhem de herstellende zegen des Heeren toe.
- Ds. Schreuder meldt dat de vaste questor van de classis, oud. Chr. Fahner uit Arnhem, door ernstige ziekte is getroffen. De tijdelijke preses wenst ook het br. Fahner met zijn gezin Gods nabijheid toe.
- Op 7 februari verbond ds. G.J. Baan zich aan de gemeente te Doetinchem om te worden uitgezonden als zendingspredikant.
- Br. H. ten Voorde te Apeldoorn herdacht in de achterliggende periode dat hij 35 jaar in het ambt had gediend, sedert 1967 als diaken en vanaf 1972 als ouderling.
- Ook br. J. Slagman uit Almelo is deze maand 35 jaar ambtsdrager. Eerst als diaken, later als ouderling. De tijdelijke preses wenst de beide broeders toe dat de Heere hen mag gedenken bij het klimmen der jaren en wenst hen Zijn zegen toe.

2. Lastbrieven

Alle 13 gemeenten blijken volgens de lastbrieven wettig vertegenwoordigd te zijn door 4 predikanten, 17 ouderlingen en 5 diakenen. De classis verleent de diakenen keurstem.

3. Moderamen

Ds. J. Driessen is bij tourbeurt preses. Verder wordt het moderamen als volgt samengesteld:

assessoren: ds. C.A. van Dieren en ds. A. Schreuder;
eerste scriba: oud. G. Roos
tweede scriba: oud. K.H. de Heer

4. Notulen

De notulen van de vergadering van 28 september 2001 worden na een kleine correctie goedgekeurd.

5. Ingekomen stukken

- a. Per brief van 28 september 2001 zond de Stichting Verzorgingshuizen Regio Oost het jaarverslag toe. Hierover worden geen vragen gesteld.
- b. De Geref. Gemeente te Scherpenzeel verzocht per brief d.d. 8 oktober 2001 de Classis Rijssen zich uit te spreken of het nodig was een bidstond te houden voor de vergadering van de PS-Oost d.d. 29 november 2001. De Classis Rijssen heeft besloten zich aan te sluiten bij het gevoelen van de andere classes van PS-Oost.
- c. Per brief van 13 oktober zond de Classis Barneveld de notulen van de classisvergadering d.d. 7 september 2001.
- d. Per brief van 21 januari 2002 deelt de Stichting tot Financiële Hulpverlening aan Instellingen in de PS-Oost mede dat br. G.H. Wassink, die namens de Classis Rijssen in het stichtingsbestuur zitting heeft, aftredend is. De Stichting verzoekt br. Wassink, via de roepende kerk te Urk,

voor te dragen aan de PS-Oost voor herbenoeming. Akkoord.

- e. Br. Chr. Fahner doet in een brief d.d. 21 februari 2002 mededeling van zijn ernstige ziekte en geeft getuigenis van Gods nabijheid in deze omstandigheden. Verder zegt hij dank voor de blijken van medeleven. Br. Fahner vraagt in zijn plaats een nieuwe quaestor te benoemen. De vergadering benoemt op voordracht van het moderamen oud. D. Ebbers uit Doetinchem. De aftredende quaestor zal hiervan op de hoogte worden gesteld. Voorts besluit de vergadering de tweede scriba van de Classis Rijssen, oud. K.H. de Heer, tekenbevoegdheid toe te kennen om bij onverhoopte ontstentenis van de quaestor handelend te kunnen optreden. Br. Fahner verzoekt zijn boekhouding voor de overdracht te controleren. De classis draagt deze controle op aan de kerkenraad van Terwolde-De Vecht, die zal fungeren als roepende kerk voor de volgende vergadering.

6. Rapporten

Er is een rapport van de bijeenkomst d.d. 16 januari 2002 van de Classis Contracta. De preses geeft een toelichting dat de inmiddels te Doetinchem als zendingspredikant bevestigde ds. G.J. Baan nog op een visum wacht voor Irian Jaya.

De vergadering gaat akkoord met het voorstel van de Classis Contracta inzake het examineren van kandidaten die een beroep aannemen binnen de Classis Rijssen. De Commissie voor in- en uitgaande predikanten (de predikanten, de scribae en de quaestor) ontvangt mandaat om conform de omschrijving in het rapport te besluiten over de vraag wie in voorkomende gevallen zal examineren.

7. Verkiezing van afgevaardigden voor de particuliere Synode Oost

De roepende kerk te Urk vraagt voor de D.V. op 16 mei 2002 te houden vergadering van de PS-Oost, opgave van afgevaardigden en punten. De vergadering zal plaatshebben te Kampen en voorafgaand zal op D.V. 15 mei de bidstond worden gehouden te Urk.

Ds. R. Kattenberg heeft te kennen gegeven wegens zijn gezondheid niet in aanmerking te komen voor verkiezing. De vergadering besluit de vier overige predikanten zonder stemming tot afgevaardigden te benoemen. Dit zijn: ds. C.A. van Dieren, ds. J. Driessen, ds. A. Schreuder en ds. D. W. Tuinier. Als afgevaardigden voor de ouderlingen verkiest de vergadering: oud. G. Baan, Rijssen-Noord; oud. K.H. de Heer, Rijssen-West; oud. G. Roos, Apeldoorn en oud. A.F. van Toor, Apeldoorn.

8. Voorstel kerkvisitaties.

De vergadering gaat akkoord met het voorstel van het moderamen om de kerkvisitatie binnen de komende maanden als volgt te doen plaatshebben:

ds. A. Schreuder en ds. D.W. Tuinier: Apeldoorn, Arnhem en Doetinchem; ds. J. Driessen en oud. G. Roos: Beekbergen, Deventer, Rijssen-Noord en Rijssen-Zuid; ds. C.A. van Dieren en oud. K.H. de Heer; Almelo, Enschede, Enter en Terwolde-De

Vecht; ds. R. Kattenberg en oud. G. Roos: Rijssen-West; ds. R. Kattenberg en oud. K.H. de Heer: Wierden.

Indien ds. Kattenberg onverhoopt verhindert is, zal ds. A. Schreuder zijn werk overnemen.

9. Rondvraag

- a. Een der afgevaardigden vraagt of het niet goed zou zijn de emeritus-predikanten uit de classis uit te nodigen voor de classisvergaderingen. De scriba antwoordt dat de roepende kerk hen de agenda en daarmee tevens een uitnodiging, van de vergadering toestuurt. Zij ontvangen ook de notulen van de classisale vergaderingen.
- b. Een andere afgevaardigde vraagt of er iets is te melden over het werk van de classisale commissie voor het evangelisatiewerk in Twente. Ds. Schreuder antwoordt dat er een aantal vragen aan de orde is waarover binnen de commissie nog overleg plaatsvindt.

10. Verrekening onkosten

De vergadering aanvaardt het schriftelijk financieel verslag van de quaestor en besluit tot een bijdrage van EUR 0,50 per lid en dooplid.

11. Aanwijzing roepende kerk

De gemeente te Terwolde-De Vecht is aan de beurt om de volgende keer als roepende kerk te fungeren. Het zou kunnen zijn dat een kandidaat een beroep aanneemt binnen onze classis. In dat geval zal de classis worden bijeengeroepen op D.V. 16 augustus 2002. De gebruikelijke najaarsclassis wordt gehouden op D.V. 27 september.

12. Sluiting

De preses bedankt voor de aanwezigheid en de medewerking om de vergadering een vlot verloop te doen hebben en wenst toe te mogen dienen uit kracht van Hem Die gekomen is, niet om gediend te worden, maar om te dienen.

Tenslotte vraagt de preses een der afgevaardigden van de gemeente Rijssen-Zuid te eindigen. Oud. H. Nijsink laat zingen Psalm 119:1 en 4 en gaat voor in dankgebed. Daarna sluit de preses de vergadering.

Rijssen, 28 maart 2002

K.H. de Heer, 2e scriba

AFSCHEID DS. W. SILFHOUT VAN H.I. AMBACHT

Op woensdag 3 april nam ds. W. Silfhout afscheid van de gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht. Hij deed dat in een dienst waarbij hij het Woord bediende uit Jer. 17:16: 'Ik heb toch niet aangedrongen, meer dan een herder achter U betaamde; ook heb ik den dodelijken dag niet begeerd, Gij weet het; wat uit mijn lippen is gegaan, is voor Uw aangezicht geweest.' Het thema van de prediking was: 'Jeremia's ambtsbediening voor de Heere neergelegd'. De punten waren:

- 1. de aard van deze ambtsbediening;
- 2. de inhoud ervan;
- 3. de verantwoording erover.

In zijn inleidend woord sprak de scheidende herder en leraar over weemoed die zijn hart vervulde. Ambacht was de eerste gemeente, die hij mocht dienen. Er zijn banden geval-

len, die door het Woord zijn gelegd. Dat Woord zal niet ledig wederkeren. Ook mocht hij met vrijmoedigheid getuigen: Ik heb uw dodelijke dag niet begeerd. De Heere heeft betoond de Getrouwe te willen zijn. Maar nu moet de bediening van het ambt door mij in Ambacht weer worden neergelegd.

In de prediking schetste ds. Silfhout de prediking van Jeremia die zowel afbrekend als opbouwend was. In het teksthoofdstuk bestraft Jeremia zijn volk en moet hij de vloek des Heeren over de ongehoorzaamheid van het volk aanzeggen, maar er is ook sprake van zegen wanneer de mens op de Heere mag vertrouwen. De hardnekkigheid van het volk is echter groot; in die situatie zegt de geroepen profeet Jeremia dat hij zich voor de Heere mag verantwoorden. De prediking van Jeremia is tenslotte niet Jeremia's, maar Gods eigen zaak. Jeremia is een herder achter de Heere. Gods onderherders zijn geen eigenaar van de kudde, maar de Heere wil wel gebruik maken van hen en door hen Zijn werk doen; als de Geest erin meekomt, mag de prediking het Woord van de levende God verkondigen. De Heere staat daarbij voor Zijn eigen werk in; en als het dan tijd is, kan de onderherder wegvallen.

Wat de inhoud van de ambtsbediening betreft, wijst de scheidende predikant erop dat in de tekst het element 'met haast' doorklinkt. Het werk kan geen uitstel lijden. Er moet gewaarschuwd worden om de toekomstige toorn te ontvlieden. Er moet aangedrongen worden om de enige Schuilplaats te zoeken. Er moet met kracht gewezen worden op het volbrachte werk van Christus, waarin alleen maar rust gevonden mag worden. Met alle gebrek, zo zei ds. Silfhout, heb ik achter u aangedrongen, en dat met tranen. Dat gold zowel voor de gerust levenden, de onverschilligen, maar ook voor degenen die vanwege hun gemis van God een verwonde ziel hebben, en voor Gods kinderen om Christus meer en meer te kennen en de kracht van Zijn opstanding.

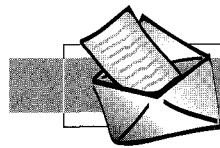
Jeremia legt verantwoording af voor de Heere. Zo moeten ook Gods dienstknechten allereerst voor God verantwoording afleggen. De Heere roept op een avond als deze ook tot verantwoording, ook degene die als herder en leraar van de gemeente afscheid neemt. Wie zal voor de Heere kunnen bestaan? Allen hebben het verzoenende bloed van Christus nodig; dat geldt ook voor de prediker. Al de in de achterliggende jaren gesproken woorden liggen voor Gods aangezicht. Daarom nog éénmaal de bede van de apostel Paulus: 'Laat u met God verzoenen'.

Na de prediking sprak ds. Silfhout woorden van dank uit aan de gehele gemeente, die zo heeft meegeleefd, ook bij het naderende vertrek. De jongelui werd op het hart gedrukt zich onder het kerkelijk onderwijs, met name op de catechisaties, te stellen. De kerkenraad werd dank gezegd voor de grote mate van eensgezindheid waarin het werk mocht worden gedaan. De koster, de organisten, de consulent, de medebroeders in de classis, de vertegenwoordigers van de plaat-

stelijke kerken werden allen bedankt voor alle bewezen diensten. Ook de burgemeester en wethouders werden toegesproken, evenals vrienden, belangstellenden en familieleden. Namens de classis Ridderkerk en de Particuliere Synode Zuid-West gaf ds. D. de Wit de scheidende herder en leraar de zegenbede van Paulus mee: De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u, en met uw geest. Namens de eigen gemeente sprak ouderling J. Kempeneers woorden van dank,

waarna hij verzocht ds. Silfhout en zijn vrouw toe te zingen uit Ps. 121:4. Nadat ds. Silfhout beide sprekers had bedankt, legde hij voor het laatst als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente. Hierna maakten de genodigden van de gelegenheid gebruik afscheid te nemen van ds. Silfhout en zijn vrouw. Enkele dagen later kreeg de gemeente daartoe de gelegenheid, waarvan druk gebruik werd gemaakt.

C. Bregman, scriba

Berichten

ROMMELMARKT IN BOSKOOP

Op D.V. zaterdag 4 mei zal in Boskoop een rommelmarkt worden gehouden op het parkeerterrein naast de kerk aan de Mendelweg. De openingstijden zijn van 09.30-16.00 uur. Naast de gebruikelijke "rommel", een breed assortiment artikelen. Verder zijn er bomen en planten te koop. De opbrengst van de markt is bestemd voor het project "S.O.S." voor Malawi" (Dep. Bijz. Noden) en voor ondersteuning van Evangelisatie onder Asielzoekers. Uw bezoek is beslist de moeite waard.

ORANJEZANG- EN ORGELAVOND

Op Koninginnedag D.V. 30 april a.s. in de Grote- of Maria Magdalenakerk te Goes. Opening ds. J. Schipper uit 's-Gravenpolder. Mannenkoor "Elim" uit 's-Gravenpolder. Christelijk Jongerenkoor "Matthánja" uit Goes. Samenhang psalmen en vaderlandse liederen. Er wordt een collecte gehouden t.b.v. Deputaatschap Bijzondere Noden Geref. Gemeenten. Kerk open 19.00 uur. Vanaf 19.20 uur samenhang van vaderlandse liederen!

Aanvang 19.30 uur. Toegang € 2,50.

EXCURSIE AFDELING CENTRUM VOGG

Op D.V. 11 mei 2002 zal de afdeling Centrum van de VOGG een excursie houden naar het Batz-orgel (1779) van de Her-

vormde Kerk te Heukelum. (Torenstraat 1). Aanvang 14.00 uur.

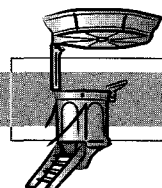
Onze gastheer is Okke Dijkhuizen, die het orgel zal demonstreren aan de hand van het thema 'begeleidingsvormen vanaf de 18 eeuw tot heden'. Er is ruim de gelegenheid tot vrij orgelspel, waarbij aansluiting kan worden gezocht bij het thema. Door een misverstand is deze excursie niet aangekondigd in ons verenigingsblad 'Kerk en Muziek'.

Alle leden van de afdeling Centrum krijgen persoonlijk bericht over deze excursie, maar we hopen als bestuur dat ook dit bericht velen zal aansporen naar Heukelum te komen.

PROMOTIE

Namens de kerkenraad van de Ger. Gem te Bodegraven delen wij u mee dat op jongstleden dinsdag 9 april 2002 aan de Universiteit Utrecht dr. Jan Hermen Dannenberg is gepromoveerd. Dannenberg, verbonden aan het Nederlands Kanker Instituut, deed onderzoek naar de rol van RB (retinoblastoma gen), een tumoronderdrukkend gen. We willen de jonge doctor van harte feliciteren met deze promotie. We wensen hem toe dat hij ook de zegen van de Heere mag ervaren in zijn nieuwe functie als post-doctoral fellow op het Dana-Farber Cancer Institute te Boston, USA.

Scriba M. van Voorst.

Predikbeurten

ZONDAG 28 APRIL 2002

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leedienst; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Arnhem 10.00 en 16.00 uur leedienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. P. Mulder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leedienst; Berkenwoude 9.45 uur (H.A.) en

19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. Boogaard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leedienst; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Mouw; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leedienst;

Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. de Jongste; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 19.00 uur ds. Golverdingen; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 18.00 uur ds. Veenendaal; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Hoofddorp 19.00 uur dhr. G. Pater; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Golverdingen; Kamperland 10.00 uur ds. W. Harinck en 15.30 uur ds. Visscher; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur dhr. G. Pater; Klaaswaal 8.30 en 15.00 uur ds. Veenendaal (Ned. Herv. Kerk); Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Melis en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Meeuwen 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. Moens en 14.30 uur ds. Neele; Melissant 10.00 en 16.00 uur ds. van Dieren; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Paul; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. Beens; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Moens; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. Gunst; Oosterend-Textel 11.15 en 16.30 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk); Oostkapelle 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Ouddorp 18.30 uur ds. van Dieren; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. van Krimpen; Poortugaal 18.30 uur ds. Verweij; Puttershoek 14.30 uur ds. de Wit; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Verweij; Ridderkerk 9.30 uur leesdienst en 18.00 uur dhr. Hoogerland; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 15.00 uur dhr. Hoogerland; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.30 uur ds. Verweij; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 9.30 en 15.00 uur dhr. van Boven; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en

18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 18.00 uur dhr. van Boven; Veen 15.30 uur ds. W.J. Karels; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Mondria; Vlaardingen 18.30 uur ds. Meeuse; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. van Aalst; Waarde 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur (H.D.) ds. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 19.00 uur ds. Mondria; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Schot; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur dhr. Verschuure; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Eckeveld.

WOENSDAG 1 MEI 2002

Enter 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Beens; Leiderdorp 19.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. Schot; Naaldwijk 19.45 uur ds. Brugge; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Veen 19.30 uur ds. Driessen; Veenendaal 19.30 uur ds. de Wit; Yerseke 19.30 uur ds. Veenendaal.

DONDERDAG 2 MEI 2002

Drachten 19.30 uur dhr. van Boven; Hoogvliet 19.45 uur ds. Paul; Kampen 19.30 uur dhr. G. Pater; Ouddorp 19.30 uur ds. J. de Pater; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Veenendaal; Sint Annaland 19.30 uur ds. J. Karels; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Neele; Veenendaal 13.45 uur ds. Verweij (huw. bev.).

VRIJDAG 3 MEI 2002

Veenendaal 13.45 uur ds. F. Mulder (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Zondag 28 april 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Catechisatie: dinsdagavond om de twee weken 18.15 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; Zondag 28 april om 9.30 uur evangelist G. van de Breevaart en 15.30 uur ds. C. de Jonste.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

Advertenties

KROON
NATUURSTEEN

Energieweg 8c • 4231 DJ Meerkerk
Tel. +31(0)183-354225 • Fax +31(0)183-354375

www.kroonnatuursteen.nl • email: info@kroonnatuursteen.nl
openingstijden showroom: di-vr: 09.30-17.00 uur, za 09.30-15.00 uur

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Begravenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **PENSION DE PEEL**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687.

Vrij gelegen privé bungalow (4-6 persoons) op **TEXEL**, net buiten Oosterend. (Deel)week weg? Vrij tot week 28. Bel Samara: (0222) 31 81 98.

begrafenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken. Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling. Geen crematies. Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3151 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 95 09
Fax 010 - 455 79 12

T.h. in Yerseke vak.bung. 6 pers. op park met zwembad. Bezet van 19-7 t/m 23/8. D. van Bruksvoort 0113-573540.

SHGE

STICHTING HULPVERLENING IN GEZINEN

Uitgaande van de Ger. Gem. in Ned.

Voor betaalbare en verantwoorde hulp in gezinnen waar uit de Statenvertaling wordt gelezen en geen TV aanwezig is.

Rijksgediplomeerde KRAAMHULP:
tel. 033-2774 547 of 0346-264 595.
Dagelijks bereikbaar, laat u tijdig inschrijven.

GEZINS- BEJAARDEN EN ZIEKENHULP:
tel. 0166-652 605.
Inlichtingen iedere werkdag van 8.30-10.30 uur; vrijdags ook van 19.00 - 20.00 uur.

Herenkleding
Accessoires

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

*Kostuums: ~ 2 en 3 delig zwart - grijs - ca.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streepjassen ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen*

*Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033 - 2778068 / 033 - 2778899*

Op afspraak - service aan huis

Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

Evangelisatiepost Gereformeerde Gemeente Amsterdam
Looiersgracht 70-72, 1016 VT Amsterdam Tel. 020-6227742

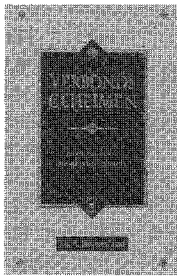
Al uw **boeken en CD's** kunt u bij ons bestellen.
De opbrengst is bestemd voor het evangelisatiewerk.
Bij een bestelling boven €30 betaalt u geen portokosten.
U kunt telefonisch bestellen: **0252-419560 of 079-3417962.**

Uit onderstaande series selecteerden wij voor u de volgende preken t.b.v. de komende feestdagen

Ds. J. van Haaren
OFFERANDEN DES GEKLANKS
Deel 2
Ps. 47: 6 en 7 Hemelvaart
Joh. 17: 24 Weeszondag
Openb. 22: 17 Pinksteren
1 Thess. 5: 19 - 22
Pinksteren
Gal. 5: 17 Na Pinksteren
Geb. ca. 175 blz.
Deel 1 t/m 5 leverbaar
per deel

€ 13.50

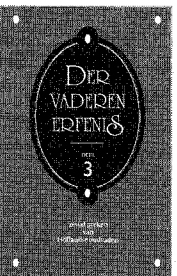
Ds. A. Hoogerland
VERBONDS-GEHEIMEN
Deel 3
Hebr. 4: 14 Hemelvaart
Joh. 14: 18 Weeszondag
Zach. 12: 10 Pinksteren
Ezech. 47: 1 Pinksteren
Deel 4:
Ps. 24: 7 en 8 Hemelvaart
Hand. 2: 4a Pinksteren
Hand. 2: 11b Pinksteren
Geb. ca. 130 blz.
Deel 1 t/m 5 leverbaar
per deel

€ 11.50

Ds. P. Blok
OP WEG NAAR SION
Deel 4
Ps. 47: 6a Hemelvaart
Joh. 17: 24 Weeszondag
Hand. 2: 2,3 Pinksteren
Hand. 2: 17-21 Pinksteren
Geb. ca. 170 blz.
Deel 2 t/m 5 leverbaar
per deel

€ 12.95

Serie: Hollandse oudvaders DER VADEREN ERFENIS
Deel 3
Hand. 2: 1-4 Pinksteren
Ds. L.G. Treviranus
Geb. ca. 130 blz.
Deel 2 t/m 6 leverbaar
per deel

€ 8.85

verkrijgbaar bij de boekhandel

Uitgeverij Boekencentrum

GK Gebr. Koster

Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Kraamzorg?

RST

Tel. 0342 - 422 324
Postbus 154, 3770 AD Barneveld

Wie heeft voor mij in Deventer of Leeuwarden of omg. een kosthuis i.v.m. verdere studie. Willem Visser, Hooiland 19, 8321 CZ Urk. Tel. 0527-682766.

BKG

Princieel, Praktisch & Plezierig!

Stichting Bureau Kraam & Gezinshulp **0341-270778**

Telefonisch bereikbaar van 8.30 uur tot 10.00 uur of spreek onze voicemail in!

Te huur in Zuna bij Rijssen Luxe vak. bungalows (4x). Nog enkele weken vrij in mei en juni. Met eigen wasmachine en magnetron. Prachtige omgeving voor fiets en wandeltochten en dicht bij viswater. Bel voor gratis kleurenfolder: Vak. Oord Holsappel. Tel./Fax 0548-512790.

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie
Den Hertog 0314-341381/0548-515415

KLASSIEKE ORGELS

Hoofddealer van Johannes, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.

Stolk orgels

Tel.: 0180 - 31 56 52
Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18